

XVIII. SPRAWOZDANIE

DYREKCYI

KURSÓW WYŻSZYCH DLA KOBIET
IMIENIA ADRYANA BARANIECKIEGO

ZA ROK SZKOLNY 1917/18
ISTNIENIA KURSÓW XLVIII.



W KRAKOWIE. NAKŁADEM KURSÓW IM A. BARANIECKIEGO. 1918.
DRUKARNIA ZWIĄZKOWA W KRAKOWIE, ULICA MIKOŁAJSKA L. 13.

XVIII. SPRAWOZDANIE

DYREKCJI

KURSÓW WYŻSZYCH DLA KOBIET
IMIENIA ADRYANA BARANIECKIEGO

ZA ROK SZKOLNY 1917/18
ISTNIENIA KURSÓW XLVIII.



W KRAKOWIE. NAKŁADEM KURSÓW IM. A. BARANIECKIEGO. 1918.
DRUKARNIA ZWIĄZKOWA W KRAKOWIE, ULICA MIKOŁAJSKA L. 13.

Jubileusz kursów.

W sprawozdaniu zeszłorocznym podano rok XLIX jako rok istnienia kursów. Wypadałoby z tego, że w roku obecnym 1918, kursa będą obchodzić pięćdziesięcioletni swój jubileusz. Przemawiała za tem tradycja i wspomnienia najstarszych profesorów, że Adryan Baraniecki mówił zawsze o roku 1868 jako roku, w którym rozpoczęły się wykłady w Muzeum techniczno - przemysłowym. Zgodnie z tym wyobrażeniem, na zawiadomieniu o śmierci A. Baranieckiego powiedziano między innymi: „Założyciel i Kierownik przez lat 23 wyższego kursu nauk. dla kobiet“. A że Baraniecki zmarł 15 listopada 1891, więc wypadałoby, że te wyższe kursa istniały od r. 1868. Co ważniejsze, archiwum kursów posiada spis prelegentów, wykładających z roku na rok na kursach; spis ten rozpoczyna się z rokiem 1868. Wobec tego uważało się to za rzecz pewną, uwidocznianą w kolejnych sprawozdaniach, z których zeszłoroczne mówi o roku 49 istnienia kursów.

Chodziło o wyszukanie we współczesnych dziennikach daty dnia, w którym był pierwszy wykład na kursach imienia Adryana Baranieckiego.

Pokazało się, że 25 listopada 1868 rozpoczęły się codzienne wykłady popularne w Muzeum techniczno-przemysłowym, za staniem Dra A. Baranieckiego. I w następnym roku wykłady te mają charakter odczytów popularnych z najrozmaitszych dziedzin wiedzy. Dopiero 5 listopada 1870 r. rozpoczynające się wykłady są podzielone na wydziały i zyskują tym sposobem charakter kursów naukowych.

Trzeba więc powiedzieć, że wykłady popularne, prowadzone przez A. Baranieckiego, rozpoczęły się w r. 1868, kursa jednak dopiero w r. 1870. Dopiero więc w roku 1920 obchodzić będą swój 50-letni jubileusz.

I. Zarząd i ciało nauczające.

Kuratorya

z ramienia Sekcji Szkolnej Rady miejskiej.

Dr. E. B a n d r o w s k i, dyr. szkoły przemysłowej i przewodniczący.

Dr. J. N o w a k, prof. Uniwersytetu.

Dr. W. W a s s u n g, prof. szkoły przemysłowej.

Dyrekcya.

Dr. J. R o s t a f i ń s k i, prof. Uniw., czł. Akad. Umiej., dyrektor.

Dr. J. Ł o ś, prof. Uniw., czł. Akad. Umiej., przewodniczący wydziałów humanistycznych.

Dr. L. M a r c h l e w s k i, prof. Uniw., czł. Akad. Umiej., przewodniczący wydziałów przyrodniczych.

P i o t r S t a c h i e w i c z, prof. malarstwa, kierownik wydziału artystycznego.

Sekretarka.

Helena Tomaszewska.

Profesorowie.

Prof. Dr. A. B e a u p r é e, red. „Czasu“, wykładał Literaturę powszechną w drugim półroczu.

„ Dr. J. G a w r o ń s k i, urz. dyr. Kółek rolniczych, wykładał Ekonomię.

„ Dr. S t. G o l i ń s k i, insp. krajowy, wykładał Ogrodnictwo i przetwory owocowe.

„ Dr. Z. G o l i ń s k a wykładała kooperatywy.

„ Dr. S t. G o ł ą b, radca Prok. skarbu, wykładał Prawo.

„ Dr. S t e f. H a r a s s e k, wykładał Hist. filozofii w drugim półroczu.

Prof. Dr. W. Horodyski, wykładał Logikę i Historię filozofii w pierwszym półroczu.

- " A. Jaworski, prof. II szkoły realnej, wykładał Pedagogię.
- " Dr. L. Kolankowski, doc. Uniw. Jag., wykładał Hist. Polski.
- " Dr. W. Konopczyński, prof. Uniw. Jag., wykładał Hist. powszech. nowożytną.
- " J. Lorenz, inspekt. okr., wykładał Pszczelnictwo.
- " Dr. Jan Łoś, prof. Uniw. Jag., czł. Akad. Umiej., wykładał Język polski.
- " Dr. X. Konst. Michalski, prof. Sem. Duchown., wykładał Etykę.
- " A. Gramatyka-Ostrowska, art. mal., udzielała nauki rysunków.
- " Dr. M. Pańkowski, insp. Tow. Gosp., wykładał Hodowlę trzody.
- " Dr. F. Papée, dyr. Bibl. Jagiel., czł. Akad. Umiej., wykładał Hist. powszechną starożytną.
- " Dr. A. Peretiatkiewicz, doc. Uniw. Jag., wykładał Organizacye społeczne.
- " L. Puget udzielał nauki rzeźby.
- " H. Radlińska wykładała Hist. wychowania.
- " Dr. J. Rostafiński, prof. Uniw., czł. Akad. Um., wykładał Biologię gospodarczą i Wstęp przyrodniczy.
- " H. Rozadowski, prof. Sem. naucz., wykładał Rolnictwo.
- " Dr. L. Rydel, wykładał Hist. kultury i Literaturę powsz.
- " W. Rzegociński, art. mal., udzielał nauki pejzażu.
- " W. Skalski, prof. Akad. handl., wykładał Rachunkowość.
- " P. Stachiewicz, art. malarz, udzielał nauki malarstwa i rysunków.
- " K. Stasiniewiczowa wykładała Hodowlę drobiu.
- " L. Stroynowski, art. mal., udzielał nauki rysunków wieczornych i wykładał Anatomię.
- " M. Szukiewicz, kustosz Muz. Nar., wykładał Hist. Sztuki i Zabytki polskie.
- " Dr. J. Ujejski, doc. Un. Jag., wykł. Literaturę polską i psychologię.
- " Z. Wyrobek, prof. Sem. naucz., wykł. Hygienę, o fizycznym wychowaniu dzieci i o ratowaniu w nagł. przypadkach.

II. Uczennice.

A. Spis uczenic wydziałów naukowych.

Litera **Z** położona po nazwisku, oznacza uczenicę zwyczajną, t j. mającą prawo do otrzymania patentu. **N** po nazwisku oznacza, że uczenica jest nadzwyczajną. Litera **D** po nazwisku oznacza, że uczenica, nie wysłuchawszy I. kursu, zapisała się odrazu na kurs II. Jest to zatem zawsze uczenica nadzwyczajna, ale o ile skończyła zakład średni, to wysłuchawszy pierwszy kurs, mogłaby otrzymać dyplom.

W następnych kolumnach znak **I** oznacza, że uczenica słuchała w danem półroczu wykładów na oznaczonym wydziale i kursie.

W kolumnie pierwszej egzaminów litera **S** oznacza, że uczenica składała egzamina, w kolumnie drugiej znaki **I** i **II**, że otrzymała świadectwo z ukończenia pierwszego, drugiego lub obu kursów. Znak **D**, że otrzymała dyplom, **M**, że dostała Mały dyplom.

	I. półrocze				II. półrocze				Egzamina			
	kurs a				kurs a				Sklada	zdana		
	literacki	spo- teczny	wycho- wawczy	gospod.	literacki	spo- teczny	wycho- wawczy	ospod.				
	I	II	I	I	I	II	I	I	S	—		
1. Abelesówna Elsa Z	1	—	—	1	—	1	—	—	1	—	S	—
2. Beckówna Lola Z	1	—	—	1	—	1	—	—	1	—	S	—
3. Biernacka Marya Z	1	—	—	1	—	1	—	—	1	—	S	M
4. Braunekówna Marya D	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	S	M
5. Buttnerówna Gizela Z	1	—	—	1	—	1	—	—	1	—	S	—
6: Chilewska Helena Z	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	S	—
7. Czaykowska Anna Z	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	S	—
8. Diamantówna Fryderyka N	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
9. Dobrowolska z Rzadkiewiczów Irena Z	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	S	—
10. Donimirska Marya N	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	S	—
11. Fierichówna Marya Z	1	—	—	1	—	1	—	—	1	—	S	—
12. Frühling Stanisława Z	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13. Gaikówna Janina N	1	—	—	1	—	1	—	—	1	—	S	—
14. Gaikówna Zofia Z	1	—	—	1	—	1	—	—	1	—	S	—

	I. półrocze				II. półrocze				Egzamina		
	kursa				kursa				Skład	zdania	
	literacki		spo- łeczny	wycho- wawczy	gospod.	literacki		spo- łeczny			wycho- wawczy
	I	II	I	I		I	II	I	I		
15. Gierałtowska Alina Z	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	D
16. Hamburgerówna Amelia N	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	S
17. Hammerówna Regina N	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
18. Holländerówna Doba N	1	—	—	1	—	1	—	—	1	—	S
19. Iżycka Zofia Z	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	S
20. Jonklerówna Helena Z	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—
21. Kadenówna Ewa Z	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—
22. Kirchmayerówna Marya Z	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
23. Klugerówna Salomea N	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	S
24. Kosicka Kazimiera Z	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	D
25. Kruszewska Irena Z	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	S
26. Lohmanówna Stefania Z	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	S
27. Mandelbaumówna Bronisława N	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	S
28. Masłowska Marya Z	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—
29. Nowaczyńska Oktawia Z	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
30. Psarska Irena D	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	S
31. Rozmarynówna Regina Z	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	S
32. Rudzka Marya Z	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	S
33. Scheuerówna Berta N	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	S
34. Siedlecka Krystyna Z	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	D
35. Siemieńska Hr. Zofia Z	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	S
36. Siwkówna Stefania N	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—
37. Stefanowska Irena Z	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	S
38. Steinberg Lilla N	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—
39. Stieglitzówna Gizela N	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—
40. Szczepaniakówna Halina Z	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	S
41. Tarnowska Hr. Róża Z	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	S
42. Tyszkiewiczówna Hr. Zofia Z	1	—	—	1	1	1	—	1	—	—	MM
43. Wertheimówna Eleonora Z	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	S
44. Weyersówna Stanisława Z	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	S
45. Wielowiejska Janina Z	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	DD
46. Wintuschówna Stefania Z	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	DD
47. Zieleniewska Flora Z	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	S
48. Żołędziowska z Marczewskich Ja- dwiga Z	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—

B. Spis uczenic wydziału artystycznego.

R. I. oznacza lekcye rysunków początkowych; R. II. lekcye wyższych rysunków; M. malarstwa; W. kurs rysunków wieczornych; P. pejzaż; Rz. rzeźbę.

W kolumnie odznaczeń I znaczy najwyższą nagrodę, t. j. list pochwalny, II uznanie za postęp, III wzmiankę pochlebną; w kolumnie egzaminów A złożony egzamin z anatomii artystycznej, P. z perspektywy, z historii sztuki, D dyplom z ukończenia studyów artystycznych.

	Przedmiot	Dawna	Nowa	Egzamina	Odznaczenia
1. Anczycówna Zofia	RIIMP	1	—	AP S	I III III
2. Angermanówna Jadwiga	RIIMP	1	—	P	III
3. Bałtarowicz Zofia	W	—	1	—	—
4. Bałukówna Marya	R I	—	1	—	III
5. Barabaszówna Wanda	M	1	—	—	—
6. Barabaszówna Zofia	W	1	—	—	—
7. Bielska Leokadya	R I	—	1	—	—
8. Borzęcka Irena	R II W	—	1	—	I
9. Böhkowa Stanisława ze Smolików	P	1	—	—	—
10. Brzozowska Helena	W P	1	—	—	—
11. Buraczewska Helena	W	—	1	—	—
12. Burghardtówna Stefania	W	—	1	—	—
13. Ciechanowska Janina	Rz. W	1	—	P S	II
14. Czerna Szwarcenberg Krystyna .	R II	1	—	—	—
15. Dobrowolska Irena z Rzadkiewiczów	R I	—	1	—	—
16. Flaumhaft Anna	R I	—	1	—	III
17. Fogelmanówna Julia	R II	1	—	P S	II
18. Fromowiczówna Marya	M W P	1	—	P	I
19. Gingerówna Anna	R I	—	1	—	III
20. Hebenstreitówna Anna	M W P	1	—	P S	I III
21. Hoffmann Jadwiga	M	1	—	P S	—
22. Kamińska Natalia	R I	—	1	—	—
23. Kamińska Helena	R I	—	1	—	III
24. Kapellnerówna Antonina	R II	1	—	—	II
25. Kaucka Helena	R II	1	—	—	—
26. Klipperówna Salomea	Rz W	1	—	—	I
27. Komierowska Anna	Rz	1	—	—	I
28. Koneczna Bronisława	R II W	1	—	—	III
29. Koneczna Jadwiga	R I W	—	1	—	II
30. Koziebrodzka hr. Izabela	Rz	1	—	—	—
31. Królikowska Marya	R I	—	1	—	—
32. Kurnatowska Eleonora	R II	—	1	—	III
33. Landsbergerówna Kamila	R II	—	1	—	—
34. Laskowska Janina	R I W	—	1	—	III
35. Lekki Leokadia	M W P	1	—	—	—
36. Ligasówna Stefania	R II W P	1	—	—	II
37. Lisowska Marya	W P	1	—	—	II
38. Łapicka Halina	W	—	1	—	—
39. Marecka Janina	W	—	1	—	—
40. Marsówna Zofia	R II W	1	—	—	—

	Przedmiot	Dawna	Nowa	Egzamina	Odznaczenia
41. Mikówna Marya	W P	—	1	—	—
42. Milanówna Natalia	M W	1	—	—	II
43. Młodecka Irena	M P	1	—	—	—
44. Molkówna Stefania	M W P	1	—	P S	I III
45. Müllerówna Janina Barbara	R II	1	—	P S	III
46. Mülszteinowa z Citronów Franciszka	M W	1	—	—	—
47. Nowakowa z Bieniewskich Zofia	R I	—	1	—	—
48. Ostrowska ze Splawińskich Marya	Rz	1	—	—	—
49. Paraszczakówna Olga	M W	1	—	—	III
50. Piątkowska Jadwiga	P	—	1	—	—
51. Piccardówna Wanda	W P	1	—	—	—
52. Pinkasówna Helena	W P	1	—	—	II
53. Pomorska Irena	R II	—	1	—	—
54. Popielecka Helena	Rz	1	—	—	—
55. Potocka Melania	R II	1	—	—	—
56. Reichówna Marya	M	1	—	—	—
57. Romanowska Marya	W	—	1	—	—
58. Rostafińska Justyna	R I P	1	—	—	II
59. Sawa Władysława	R II W P	1	—	P S	II
60. Sołowijówna Wanda	M W P	1	—	P S	II
61. Sulikowska Wenantyna	Rz W	1	—	—	I
62. Szarlowska Zofia	W P	1	—	—	III
63. Unger dr. Marta	P	1	—	—	II
64. Wacel Wacława z Jaśkiewiczów	M W P	—	1	—	—
65. Wiklerówna Hanka	R I W P	1	—	—	—
66. Wulkanówna Franciszka	R I	—	1	—	—
67. Zapalowiczówna Marya	R II P	1	—	—	II III
68. Żarankowa Zofia ze Staszłów	W P	—	1	—	—
69. Żukotyńska Klementyna	Rz	1	—	—	—

C. Statystyka.

W roku szkolnym 1917/18 zapisało się na kursa ogółem 186 osób, a mianowicie:

uczenie zwyczajnych i nadzwyczajnych wydziałów	
naukowych	48
" wydziału artystycznego.....	68
" hospitantek	70
	Razem..... 186

Co do uczenie zwyczajnych,

to zapisało się w pierwszym półroczu	44
z pomiędzy tych nie zapisało się na drugie	
półrocze	10
pozostało na drugie półrocze	34
przybyło na letnie półrocze.....	4
było w drugim półroczu	38

Uczenice zwyczajne i nadzwyczajne słuchały na wydziałach: osób

Na wydziale literackim.....	41
" " społecznym	42
" " wychowawczym	41
" " gospodarczym.....	7

Co do uczenie wydziału artystycznego, to z pomiędzy 68 zapisanych:

chodziło na rysunki początkowe osób	14
" " " 	16
" " " i malarstwo	15
" " " wieczorne	34
" " pejzaże	24
" " rzeźbę	8

Uczenice hospitantki chodziły na następujące osobne przedmioty:

	zimą	latem
Ekonomię	1	1

	zimą	latem
Etykę	—	1
Historię filozofii	17	7
" kultury	21	20
" polską	8	10
" powszechną	9	10
" sztuki	22	20
Hodowlę trzody	—	2
" drobiu	—	3
Język polski	2	2
Kooperatywy	—	1
Literaturę polską	21	18
Literaturę powszechną	42	32
Ogrodnictwo	7	2
Opatrunki	—	12
Organizacje społeczne	—	3
Pszczelnictwo	—	7
Przetwory owocowe	5	—
Rachunkowość	5	2
Rolnictwo	3	—
Wstęp przyrodniczy	1	1
Zabytki polskie	—	9

Z pomiędzy 186 zapisanych osób było: izraelitek 51, grecko-kat. 1, reszta katoliczek, t. j. 134.

Te osoby co do pochodzenia rozdzielały się w następujący sposób:

	zwycz.	hosp.	artyst.	razem
Galicja i Śląsk	32	66	65	163
Królestwo Polskie	13	3	1	17
Zabór pruski	3	1	2	6
Rosya	—	—	—	—
Cesarstwo austriackie ..	—	—	—	—
	<hr/> 48	70	68	186

Kuratorja zwolniła od czesnego 1 uczenicę zwyczajną na półrocze. Zaś na wydziale artystycznym 6 uczenic było uwolnionych na cały rok, 2 na półrocze, 4 od połowy czesnego.

D. Egzamina i postępy.

Z pomiędzy 48 uczenic zwyczajnych było zapisanych na dwa półrocza 34. Z tych 8 zdało roczne egzamina, a 40 składa je.

Biorąc za jednostkę osobę i egzamin, było na kursach w bieżącym roku 329 egzaminów.

Wydano uczniom zatem 17 świadectw rocznych, 7 dyplomów i 4 małe dyplomy. Oprócz tego wydano dawniejszym uczniom 1 świadectwo roczne oraz 1 dyplom. Ogółem zatem wydano 33 świadectw i 8 dyplomów w ciągu bieżącego roku szkolnego.

Mianowicie otrzymały dyplomy:

*Färberówna Róża	z r. 1916/17
*Gierałowska Alina	„ 1917/18
Kosicka Kazimiera	„ 1917/18
*Siedlecka Krystyna	„ 1917/18
**Wielowieyska Janina	„ 1917/18
**Wintuschkówna Stefania	„ 1917/18

Małe dyplomy otrzymały:

Biernacka Marya z wychowawczego	z r. 1917/18
Braunekówna Marya ze społecznego ...	„ 1917/18
**Tyszkiewiczówna Hr. Zofia z gospodar. i wychowawczego	„ 1917/18

Otrzymały świadectwo z uczęszczenia na wydział artystyczny:

Brodowiczówna Jadwiga	z r. 1916/17
Anczycówna Zofia	„ 1917/18
Fogelmanówna Julia	„ 1917/18
Fromowiczówna Marya	„ 1917/18
Sawa Władysława	„ 1917/18
Sołowijówna Wanda	„ 1917/18

*) Przed nazwiskiem oznacza, że dyplom wydany jest z odznaczeniem.

***) Przed nazwiskiem oznacza, że wydane są dwa dyplomy z dwóch wydziałów.

Nagrody na wydziale artystycznym otrzymały:

- Pierwszą: Anczycówna Zofia za rys. II k.
" Borzęcka Irena " " "
" Fromowiczówna Marya za mal.
" Hebenstreitówna Anna za pej.
" Klipperówna Salomea za rzeźbę.
" Komierowska Anna " "
" Molkówna Stefania za pej.
" Sulikowska Wenantyna za rzeźbę.
Drugą: Ciechanowska Janina za rzeźbę.
" Fogelmanówna Julia za rys. II k.
" Kapellnerówna Antonina za rys. II k.
" Konieczna Jadwiga za rys. I k.
" Ligasówna Stefania za rys. II k.
" Lisowska Marya za pej.
" Milanówna Natalia za mal.
" Pinkasówna Henryka za pej.
" Rostafińska Justyna za rys. I k.
" Sawa Władysława " " II k.
" Ungerówna Marta za pej.
" Zapałowiczówna Marya za pej.
Trzecią: Anczycówna Zofia za mal. i pej.
" Angermanówna Jadwiga za mal.
" Bałukówna Marya za rys. I k.
" Flaumhaftówna Anna za rys. I k.
" Gingerówna Anna za rys. I k.
" Hebenstreitówna Anna za mal.
" Kamińska Helena za rys. I k.
" Koneczna Bronisława za rys. II k.
" Kurnatowska Eleonora za rys. II k.
" Laskowska Janina za rys. I k.
" Molkówna Stefania za mal.
" Müllerówna Barbara za rys. II k.
" Paraszczakówna Olga za mal.
" Szarłowska Zofia za pej.
" Zapałowiczówna Marya za rys. II k.

*) Ta sama osoba może mieć kilka różnych odznaczeń.

Kronika.

O roku tym można wogóle powiedzieć, że kursa go prze-
trwały. Pokaże to najlepiej następujące zestawienie z trzech ostatnich
lat, różnych kategorii uczenic.

	zwycz.	hosp.	artyst.	razem
w zaprzeszłym roku	43	52	43	138
w roku zeszyłym	56	93	54	203
w roku bieżącym	48	70	68	186

Rok bieżący pod względem ilości uczenic zajmuje miejsce
pośrednie między rokiem zeszyłym a zaprzeszłym. Jedynie wydział
artystyczny wzrósł w liczbę. Ilość uczenic zwyczajnych w stosunku
do hospitantek — w porównaniu z rokiem zeszyłym — zwiększyła
się. Zwiększyła się liczba składanych egzaminów. Biorąc za
jednostkę osobę i egzamin, było na kursach w roku zaprzeszłym
317, w zeszyłym 325, w bieżącym 329 egzaminów. Coraz mniej
uczenic otrzymuje dyplomy. Dawniej zapisywały się liczne rzesze
uczenic, łaknące nauki, dziś przeważają uczenice, które nie szu-
kają chleba, tak drogiego w naszych czasach, ale też nie kwapią
się, aby otrzymać świadectwa z ukończenia kursów. Wszystko co
zdolne a niezamożne, szuka dziś chleba.

Ze względu na drożyznę i wojenne czasy, kursa stoją —
można powiedzieć — znakomicie.

Kursa poniosły — jak się to mówi — niepowetowaną stratę
przez śmierć Lucyana Rydla. W rzeczywistości, chociaż się znajdują
ludzie co go zastąpią, nie będzie to On. On, który rozpoczął
wykładać na kursach w roku 1898. On, poeta, uczony, wymowny,

idealista. On co wszczepiał w umysłach swoich uczenic wszystko, co szlachetne i piękne, a także wszystko co drogie polskiemu sercu. Właśnie przez to był wcieleniem zamiarów założyciela kursów. Zachowają Go one we wdzięcznej pamięci i żegnają z głębokim żalem.

Profesorowie kursów: Horodyski, Peretiatkowicz, Ujejski, Harassek, Łoś, Szukiewicz i Goliński wzbogacili bibliotekę kursów lub ich aparat naukowy swemi dziełami.



